

Trumps oversete økonomiske trussel

Børsen den 29 april 2025

Der tales meget om Trump-administrationens handelspolitik. Høje toldsatser, absurd beregning af andre landes handelsbarrierer og voldsom usikkerhed om den amerikanske politik næste uge er tæt på at kaste USA og store dele af verden ud i recession. Men der er et andet aspekt af den amerikanske regerings politik, der på sigt kan være lige så ødelæggende, som vi ikke taler om.

Det er Trumps dobbeltangreb på retsvæsenet og den akademiske frihed. Trumps forhold til de amerikanske domstole har været anstrengt, i lang tid før han blev præsident, men er forværret siden valget. Toldpolitikken hviler på tvivlsom brug af en nødretslov fra 1977, og administrationens deportation af illegale indvandrere er sket, på trods af at domstolene har erklæret den ulovlig.

Trump's plan er tydeligt at bringe hele domstolssystemet under politisk kontrol og dermed bryde et fundamentalt princip USA's forfatning. Det samme synes at gælde forskningsverdenen, hvor den amerikanske regering for tiden forsøger at trække forskningsmidler væk fra nogle af verdens fineste universiteter.

Trump's påstand er, at blandt andet Harvard og Princeton slet ikke er forskningsinstitutioner, men i stedet politiske organisationer, som ikke bør støttes offentligt. Usikkerheden påvirker den akademiske verden markant for tiden: Forskningsprojekter aflyses, og forskere forlader USA.

Snart 40 års forskning, inklusive Acemoglu, Johnsson og Robinsons nobelprisvindende studier, peger klart på, at et velfungerende retsvæsen er centralt for, hvor velstående et samfund kan blive, og hvordan det udvikler sig. Men kombinationen af et svækket retsvæsen og underminering af forskningsverdenens akademiske frihed er specielt kritisk.

Dansk-svensk forskning fra 2022 peger på, at man bør være særligt bekymret, når Donald Trumps regering samtidigt angriber den akademiske frihed og retsvæsenets integritet i USA.

Sammen med min kollega Niclas Berggren fra Institutet för Näringslivsforskning i Stockholm viser jeg i artiklen Academic Freedom, Institutions, and Productivity, at væksten i landes produktivitet - den eneste virkeligt varige kilde til økonomisk vækst - drives frem af et sammenfald af akademisk frihed og solid retlig beskyttelse.

Vores undersøgelse peger på, at bare en 10-procentssvækkelse af retsvæsenets kvalitet skærer en fjerdedel af væksteffekten af den innovation, udbredt akademisk frihed giver.

At det ikke bare er et fiktivt problem, er tydeligt i Varieties of Democracy-projektets årlige vurdering, hvor indekset for amerikansk retskvalitet er faldet 25 pct., og den akademiske frihed er næsten halveret.

Får Trump-administrationen held til sin dobbelte underminering, sker de økonomiske skader således ikke bare nu. USA er i høj grad verdens innovationslokomotiv, og en alvorlig svækkelse på to fronter

kan sænke hele verdens produktivitsudvikling flere årtier frem.

Christian Bjørnskov